Број 211. У Новом Саду у уторак 28. септембра (11 октобра) 1910. Година XLV.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску над се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

У појединим бројевима од петка цена је: за целе године 2 круне, на целу годину 4 кр. за остале земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЈОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА у РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Појединих вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

У очи сазива сабора.

Загреб, 27. септембра.

Поуздане вести јављају, да ће сазив сабора изаћи сутра-прексутра у званичном листу. Од сазива до избора мора протећи најмање 14 дана Обично се избори расписивали у том најкраћем року, па се узима, да ће се то и овога пута догодити. Према томе можемо очекивати изборе на крају прве половине октобра месеца.

Кандидата је већ сада много, а биће их вероватно још много више. И како стоје ствари вероватно је, да ће можда у трећини срезова долазити до ужег избора. Збрка је д ста велика већ сад; поједине странке нису до сад ступиле у изборни компромис, и дани, којима идемо на сусрет, биће врло занимљиви.

Данас у очи сазива сабора јасно је, да влада не стоји онако, како се хвалила. Ова као да се највише узда у уже изборе. Нов изборни закон, са којим се опозиција толико хвалила, врло је бедан, нарочито што се тиче самог начина избора.

По том новом закону, изборни и бирачки председници биће владини људи. А ужи избори обавиће се дан после главних избора То значи, где год нема ни један кандидат првог дана апсолутну већину гласова, тамо ће требати задржати бираче на окупу преко ноћи и целог другог дана. Треба се побринути за ноћиште и за издржавање бирача, кола морају чекати 24 сата дуже, те тиме јако поскупљује подвоз. Владини кандидати и они који имају новаца имаће велику предност.

Но има још нешто. Бирачи ће имати своје легитимације Те ће они предати на првом избору. На другом избору биће без легитимације; бирачки одбори биће у владиним рукама, и на ужим изборима може бити на многим местима свачега.

Но поред свега тога влада стоји данас трајаво У новије време проноси се глас, да бан Томашић у овим приликама не жели да дође до изразите већине. Боји се, да би онда из Будимпеште тражили од њега и оно, што он не би могао учинити. Но то може бити само изговор. Кад не може да домаши грожђе, сад му је кисело.

Други опет тврде, да бан Томашић неће да чини крајња насиља, јер му је после избора и онако сигуран споразум са хрватско-српском коалицијом. Све ове вести своде се на то, да бан неће добити на избору чврсту и једнодушну већину.

Поред свега тога не може се веровати у то, да он — неће. Ко зна што се иза брда ваља и шта ћемо дочекати за 14 дана. Добро је бити на све припрамен и журити са агитацијом Једно је сигурно, да је створен велики хаос међу странкама и да ће многи покушати по мутном да лове

(Држање српске народне радикалне странке, од првог почетка је чисто и јасно. Наши бирачи нису ни у најмањој недоумици, треба само живо радити, па да продремо са нашим кандидатима. Пр. ур „Заст.“)

Ситуација у Хрватској и Славонији.

Политичка ситуација у Хрватској и Славонији није ни близу тако страшно заоштрена, како то изгледа по писању „непомирљивога“ „Србобрана“ и „Покрета“. Јер ако би по томе судили, изгледа, да ће одмах после избора наступити у Хрватској и Славонији ванпарламентарно стање од прилике као под Раухом. Не зна се во данас коме више прети, или Томашић коалицији или ова њему? А у ствари од тога свега нема ништа, него је то једна фриволна игра са изборницима, од којих свака странка жели, да добије што већи број гласова, да би доцније што боље могла лицитирати, пошто је и једној и другој добро познато, да ће после избора наступити у Хрватској и Славонији политичка лицитација. На основу те ће се склопити нови пакт и нова хрватска гувернементална странка, или како би „Србобран“ рекао хрватска „мунка-парт“, у којој ће важно место заузимати „непомирљиви“ самосталски политичари.

Бан Томашић се више узда у своју дипломатску рафинираност, него у силу и изборне махинације Њему је данас стало ипак до тога, да добије што више покорних чисто својих елемената у сабор, јер му је онда други део његова плана осигуран. Он зна врло добро, да се коалицији досадило имати већину а немати владу и да ће са коалицијом одмах после избора доћи до преговора. А да својим погодбама даде што више снажна темеља, мора имати што већи број својих у сабору са којима ће моћи страшити коалицију, ако евентуално буде претерано захтеве стављала. Коалиција пак прави исти рачун, јер што више посланика буде имала, моћи ће стављати веће захтеве и више ће добити. А бан Томашић је спреман на попуштање после избора. Осим осталих ситнијих уступака, јавна је тајна, да ће бан Томашић напустити одсечног предстојника Араницкога, а на његово ће место доћи један такав исти или још гори, а по свој прилици бивши председник загребачког судбеног стола Гај, који је уједно таст бана Томашића. То ће бити средство, којим ће коалиција покушати да покрије пред изборницима своју најновију срамоту. На основу тога „уступка“ ће се коалиционашки заступници спојити за изабраним Томашићевцима у једну странку „мункача“, са којом Томашић има по бечким плановима да влада у Хрватској и Славонији без обзира на положај и владе у Угарској. А „Народне Новине“ „Србобран“ и „Покрет“ ће сложно изгладити остале „ситнице“ које су за време ове кризе избиле између Томашића и коалиције. Онда ће коалиционашима бити довољне особне Томашићеве гаранције у питању железничке прагматике и осталих погодаба новога будућег пакта. Тада се више неће ни грађани Хрватске и Славоније морати бринути за напредак своје отаџбине, а ни Светозар, Буде и Бањанин за своју угрожену егзи-

ПОДЛИСТАК.

ДЕВОЈКА У ШАМПУНКИ*)

— Китајска скаска. —

У давна времена, живео је у граду Дајмесфу знатни Китајац Воси.

Једном шетајући по обали широког Јанцекијанга, опази дивну девојку, где седи у простој шампунки.

Девојка је шила некакво одело.

Воси је дуго гледао девојку и није се могао нагледати.

Девојка је опазила његов поглед, прекиде за часак шиће, погледа га за часак и опет се удубила у свој посао.

Девојка се јако допала Воси. Зажели да се упозна с њоме. Уживао је још неколико тренутака гледајући девојку, извади из џепа златан новац и баци га у чун.

Новац паде девојци у крило. Али га девојка не узе себи, већ га баци натраг на обалу.

Воси диже новац и реши се да баци у чун скупоцену укосницу.

Укосница паде у чун крај ногу девојке.

У тај час приђе чуну мрнар.

Воси се поплаши да мрнар не види златну укосницу на дну чуна и да је не узме себи.

Свакако исто је помислила и девојка.

Она поможе Воси, стаде ногом на укосницу.

Ускоро чун однесе девојку.

Воси је стојао на месту, гледао је како чун одмиче и уживао у лепој девојци.

Али ко беше та девојка у чуну. одакле?

Воси је распитивао све чувције на обали, али му нико не знаде одговорити на питања.

Тада је пожурио за чуном

Али је чун брзо клизао по речком огледалу, током реке.

Убрзо се изгуби у стотини исто таких чунова, што кипте по Јанцекијангу.

Воси се вратио дома премишљајући цело време о лепотици, која га је очарала.

*

Прође цела година. Много се шта измењило за то време. Само љубав Воси према девојци остаде једнака. Он ју је љубио као и пре, маштао је о њој као и пре.

И Воси реши се да се разведри. Најмио је чун и пође онамо камо је девојка ишчезла.

Али ма колико да је тражио девојку, није ју могао наћи. Новца је нестајало, и он се морао вратити дома без ичега.

*

Једне ноћи уснио је Воси сан.

Сањао је како шета по некаквом селу на обали Јанцекијанга. Широка улица, лепе куће. И он прилази некаквим вратима, оплетеним прућем. Отвара их и улази у врт ограђен са свих страна бамбусом. Чуди се Воси како је допао у тако раскошан врт, какав до тада у жи оту своме није видео. Шета по врту и стиже до некаква дома. Сав дом је украшен скупом резбаријом и црвено обојадисан са златним шарама. Око дома чудно растиње. Високе банане огромним лишћем закривају прозоре на дому и, свакако, праве хладовину у собама.

Воси приђе ближе дому и виде отворен прозор и на њему део црвене женске хаљине. Воси се преплаши, мислећи да је ушао у женску половину дома, и одмаче се мало од дома.

У тај час неко приђе прозору. Воси погледа и позна лепу девојку, коју је прошле године видео у чуну на обали Јанцекијанга. Воси хтеде разговарати с девојком али приђе отац девојци, и она сиђе с прозора.

Пробудио се Воси и никоме не исприча сан. Имао је и право, јер мудра изрека вели: „Лош сан ником не причај.“

Идуће године Воси пође на југ да тражи лепу девојку.

За то време сврнуо је мало у госте начелнику провинције Жо, своме другу из детињства. Можда се Воси и не би овде задржао, да није била тако лепа околина града Жо. Воси је јако волио природу, те је јутром и вечером, сунцу на смирају, узимао најбољег коња у начелника и излазио у шетњу ван града.

*) Шампунка — чун.

стенцију, јер ту ће бригу преузети на себе — Томашић. Наступиће, дакле, „патриотичан рад“, за који се др. Душан Поповић тако јако одушевљава. „Безуветног споразума“ дакле неће бити, али ће после овог уветног споразума наступити безуветна покорност.

На овим дакле изборима у Хрватској и Славонији биће интересантно, да ће се садашњи Томашићевци борити против будућих Томашићеваца Збиља — борба за начело!

Насиље у хртковачком срезу.

На позив Хртковчана отишао је кандидат српске народне радикалне странке др. Алекса Ивић у прошлу недељу у Хртковце, да одржи програмни говор. Према закону о праву скупљања од 14. јануара 1875 пријавио је котарској области писмено, да ће одржати састанак, назначио му је сврху и место. Међутим тек што је почео свој говор, дође један полицај и јави дру Ивићу, да га зове благајник Илић у општински уред. На то др. Ивић рече полицају, да га не прекида у говору, да он нема никаква посла са благајником, а благајник ако жели што од њега, нека дође у скупштину. Наскоро се врати тај полицај и донесе два листића, једним се забрањује састанак, а други је доставница о забрани. Др. Ивић шчисти са стола те папириће и рече полицају, нека га не узнемирује више у говору и нека се изволи одмах удалити, јер није позван на састанак. Полицај покупи са земље папире и оде, али мало после тога дође благајник са целокупном полицијом хртковачком и распусти састанак. Бадава су били сви протести дра Ивића, бадава докази, да је то насиље, што благајник чини и уверавања, да је он закону задоста учинио и пријавио котарској области односно приставу Сурми у рекомандираном писму тај састанак, благајник је слегао на све то раменима и одговарао, да њему није пријављено ништа, и он га стога распушта.

Ето, тако хоће Богдан Новаковић да победи! Хртковчани су дочекали дра Ивића врло лепо, одобравали му говор, нарочито онај део, где је опровргао лажне гласове, као да су радикали непријатељи и да мрзе Хрвате. На жељу Хртковчана обећао је др. Ивић да ће поново доћи, али да ће пријавити свој долазак и котарској области и благајнику Илићу па ако је и то мало, пријавиће и бележнику Вуксанићу.

А сад ћемо да дамо један леп савет предстојнику Новаковићу. Он је прошао сав срез (само у Буђановцима није био) и видео је расположење народно. Па сад кад зна како стоји ствар њему је јасно, да он није тај ђетић, који би на избору порушио дра Ивића. Не он него нико то није у стању. И не само да не може порушити него ни пристојну мањину неће добити. Не само да је он не би добио него нико Па кад види да тако стоји ствар, што се онда брука? Зар није паметније, да седне и да напише писмо Томашићу бану и да се захвали на кандидатури. Не мора касти истину, него нека каже „због нарушеног здравља“ А Томашић ће онда метнути другог за кандидата Зар није боље, г. предстојниче да се други брука?

Видите, како је Деметерфи паметно урадио.

Португалска република.

Сад је већ сигурно, да је република стала у Португалији на чврсту основу, и да су само празне претње од стране монархиста, да ће доћи до грађанског рата у корист монархије. Једино су језуите покушале да нешто изведу, те употребили оружје но тиме су само своју ствар погоршали. Новије вести ово су: Из Гибралтара јављају: Краљ Емануило и краљица мати искрцали су се на обалу и отишли у цркву на службу Пред црквом их је дочекао прелат и свештенство. Краљ и краљица мати клекли су пред олтар и она је горко плакала. Брод „Амалија“, који их је донео до Гибралтара, увукао је краљевску заставу и под републиканском вратио се у Лисабон. Држи се, да ће краљ и краљица мати из Гибралтара отићи у Севилу, где станује млађи брат краљичин монтпесирејски херцог Фердинанд Од дворског особља прво се две личности искрцале и купиле за краља и краљицу потребно одело, јер ови у брзом бегству нису понели били ни ово што је најпотребније. Краљ је на броду носио морнарски капут, који му је позајмио један морнар. — До сад је утврђено, да је при револуцији погинуло само 40 особа. Бомбардовање је највише било са празним метцима. Револуционари су били упућени, да само у овај крајњем случају употребе оштре метке. Било је два три оштра окршаја. И стране силе добиле су званичне извештаје да је ново стање у целој земљи примљено са највећим задовољством и одушевљењем и да нема никаква изгледа, да ће наступити какав иоле озбиљнији покрет у корист монархије — Нова влада је закључила, да подели општу амнестију, за политичке кривце, да укине познати закон против анархиста, којем је био смер да угуши републикански покрет Верске заклетве ће престати а место њих ће бити уведене грађанске заклетве. Католичка вера неће бити више државна вера и проглашиће се потпуна слобода вероисповести. Прогањање језуита је на дневном реду. Деца, која су им поверена била на васпитање враћена су својим кућама. Јуче је врло мало цркава било отворених Између језуита и републиканаца на више места дошло је до борбе. Иако је влада хтела да избегне свако крвопролиће против језуита, поступа врло оштро Манастир Естелу заузела је војска само после борбе од више сахати. Калуђери су побегли кроз подземне ходнике, који стоје у вези са другим манастирима. Из манастира Медеса калуђери су бацали динамитске бомбе на војску, што је изазвало ужасно огорчење У вароши је ухваћено 50 језуита, који су по улицама ишли у прерушеном оделу, везали их и шибајући их терали кроз улице. Две стотине калуђерица, које су се противиле државној власти, ухапсили су и одвели на ратне бродове.

Политички преглед.

Груписање опозиције против Куена. Опозиција против Куенове владе намерава да поведе од сада живу борбу не само у угарском сабору, него и по жупанијама. Прва је отпочела највећа и најугледнија жупанија у Угарској — пештанска. Јуче се у Будимпешти одржала организациона скупштина опозиције, на којој је било око 150 чланова жупанијске скупштине. На челу покрета су барон Десидер Пронаји, Фања Кошут, Лајош Холо, гроф Фрања Вађаво, посланик Ферстер и други дакле најугледнији људи из Јустове и Кошутове странке. На скупштини су решили, да групишу и спроведу организацију опозиције и изабрали су вођство, у које су ушли вође Кошутове и Јустове странке. Нема сумње, да ће се на пештанску жупанију угледати и друге жупаније и у кратком времену повешће се на свима линијама жестока борба против Куена и његове странке, која је већ доста стекла заслуга, радећи за — Беч.

Нови одбранбени закон. О преговорима, што се ових дана водили у Бечу ради стварања новог одбранбеног закона, издан је овај полузваничан извештај: Преговори се још не могу сматрати завршенима. Приликом преговора, који се прошле недеље водили у Бечу, постигнут је споразум гледе већег дела материјала, само су остала нерешена још нека питања. Пове-

---

Јахајући тако, једном дође баш у оно село, које је у сну видео. Јахао је улицом. И гле чуда! — све, ама све, беше баш онако, како је видео у сну. Ево врата, баш врт. Воси сјаха с коња, остави га код врати и сам пође дому у сред врта.

Овде је за истину нашао девојку коју је видео у чуну.

Девојка се уплаши, затвори врата и кроз капак упита:

— Ко сте ви?

Воси је стајао и ћутао.

Није могао схватити да ли је све то још сан или јава.

Најпосле дође к себи.

— Сећате ли се, — рече девојци — онога човека, што вам је бацио златну укосницу?

Дуго је чувао Воси своју љубав, сада је већ више није могао задржати и исприча девојци, како је већ одавно љуби.

Девојка га је слушала. Када је ћутао, запита га за звање и занимање.

— Ја сам знатан Китајац, из града Дајмеофу! — брзо одговори Воси.

— Ви сте знатан? — упита девојка тужно —, онда, зацело, већ имате дома не једну наложницу?

— Не — брзо јој одговори Воси да је увери — немам их. Ја само вас једину љубим. А кад једну љубим, што ће ми друга?

Девојка се врло обрадовала.

— Ја сам тако и мислила о вама! — рече она. — Одавно сам ја некако познала срце ваше. Често су ми моји родитељи говорили да се удам. Али сам увек пред собом видела златну укосницу, коју сте ми бацили и молила сам родитеље да не журе са удајом .. Овога часа одоше ми родитељи у госте рођацима Нађите доброга пријатеља, запросите ме у оца, и, ја мислим, он ће пристати. Али чувајте све церемоније, иначе ће вас моји родитељи рђаво гледати!

Када је Воси одлазио, девојка му довикну:

— Име ми је Унрео, презиме Моси, а оцу ми је име Кори.

После неког времена Воси је мислио да су се родитељи девојке свакако већ вратили, и пође са даровима да запроси девојку. Дочекао га отац девојчин. То беше баш онај мрнар, којега је видео на обали Јанцекијанга. Воси му исприча за што је дошао и предаде оцу новац и дарове.

Отац се зачудио томе.

— На жалост, — рече — моја је кћи већ испрошена.

— Како испрошена? — Кликну Воси, а мени су сви овде говорили да још није!

— Моја је кћи тајно испрошена! — одговори отац девојке.

Воси се уплашио, вратио се дома и све исприча своме другу, начеонику провинције . . .

— А зашто ми нисте пре ништа рекли о томе? — чудио се овај. Та Кори је мој далеки рођак. Да сте мене послали да је запросим, то би зацело Кори пристао. Пробаћу ја да вам помогнем, ако већ није касно. Одмах ћу све рећи моме сину и послаћу га Кори.

Син начеоников дође оцу девојчином и у име оца упита га, да ли је заиста његова кћи већ испрошена.

— Не, то није истина, — одговори Кори. — Ја нисам богат, али нећу да продам своју кћер. Није ми се допало, што је Воси давао новац за моју кћер. Као купац извадио је новац и положио га предамном.

Али ако је запроси ваш отац, радо ћу дати своју кћер Воси.

Воси се оженио Унреом.

Гостио се овде још неколико дана, па пође својој домовини.

Пребродили су Јанцекијанг и брзо су били на оном месту, где је Воси први пут видео своју жену.

— Ево баш овде први пут сам те видео — рече он Унрео. — Ја сам мислио да си ти кћи мрнарева. Куда сте ви онда ишли?

— Мој стриц — рече жена — живи у Колохоку. Тада смо се од њега враћали из гостију, где смо провели неколико месеци. Мој отац није богат, али ми не волимо примати помоћ од других људи. Врло сте се преварили у мени, када сте бацили сво

рено је аустријском и угарском министру праве да споразумно реше та питања

Из Хрватске и Славоније. Из Загреба јављају, да ће званичан лист хрватско-славонске владе у једном од својих првих бројева донети распис за изборе за хрватско-славонски сабор. Како се избори имају обавити за 14 дана од расписа, то се рачуна, да ће избори бити завршени око 12 (25) до 13. (27.) октобра — Познато је, да су у смислу закључка хрватско-српске коалиције Граховац, Шандор Поповић и Муачевић поднели оставке на чланству и делегацијама. У делегацијама ће тако заступати Хрватску и Славонију гроф Пејачевић и гроф Кулмер. Кулмер ће, како јављају коалиционашки листови, протестовати против тога, што је угарски сабор у делегације изабрао друге хрватско-славонске посланике, а не оне, које су ови кандидовали. — У Осеку је била јуче изборна скупштина, на којој је држао свој програмни говор др. Најман. Изјавио је, да је присталица бана Томашића и означио је као велику политичку погрешку, што се хрватско-српска коалиција није споразумела с баном пре избора. Молио је бираче, да му оставе на вољу, којој странци да се придружи. Али је изјавио, да ће држати са коалицијом само у том случају, ако се ова споразуме са баном, а ако не дође до споразума, он ће држати са баном против коалиције.

Вести из места и са стране.

Преки суд у Солуну.

Из Солуна јављају, да турске власти и тамо одузимају од становништва оружје и претражују куће. Октобра 1. прогласиће преки суд. Са полицијом и жандармеријом претраживаће куће и војска. Пре свега претраживаће куће грчких поданика, а затим куће отоманских Грка и Бугара. Преки суд је већ проглашен у местима око Солуна.

„Крунисање Душаново у Скопљу“.

Српска фирма Петра Николића у Загребу репродуковала је уметничку слику чувеног сликара Србина Паје Јовановића: „Крунисање цара Душана у Скопљу 1346. године“. Уметничко ово дело првог реда не губи ни најмање вредности ни у репродукцији. Слика је без оквира широка 95 центиметара, а висока 63 центиметра. Оквир је тамно позлаћен, а широк је 13 центиметара. Цена слици је уз месечну отплату 50 круна, а за готов новац 45 круна. Ова је слика врло леп украс за сваку српску кућу и коме се год може, треба да је набави.

Изгореле шуме у Америци.

У шумама у држави Минесоти (Северо-америчке Сједињене Државе) букнуо је силан пожар, који немилице пустоши све што дочепа. Изгореле су већ и две општине, а многе су у великој опасности. Досад је већ нађено 75 људских костурева, а држи се да је погинуло најмање око 300 људи.

12-годишњи списатељ.

Из Фогараша јављају: Аврам Овид, румунско дете од дванаест година, написао је једну књигу, о одгајивању оваца и рогате марве. Отац детета послао је ту књигу букурештанској академији. После три недеље стигао је одговор из Букурешта: Академија је нашла да је дело добро, вољна га је издати и детету даје награду од две хиљаде лева. Сам румунски краљ честитао је детету и његовим родитељима. Књига ће изнети 240 страна и у десет поглавља расправља одгајивање стоке и марве. Занимљиво је, да тај дечко иде у фогарашку гимназију и да није добар ђак, све своје слободно време проводи на пољу и проучава живот домаћих животиња. Врло је тврд на речи и с њиким се не дружи. Пре две године написао је подужи чланак о фогарашким брдима, и тај чланак донео је један вратиславски немачки лист.

Смрт једног ваздухопловца.

Из Петрограда стигла је ова брзојавна вест: Капетан Лав Мацијевић покушао је јуче на једном ваздушном броду, да се дигне у зрак. Када је био у висини од 500 метара, мотор откаже службу Мацијевић је пао из брода на земљу сав раздробљен. Одмах до њега пао је и брод Мацијевић је био један од најбољих руских војних ваздухопловаца. Под његовом управом се пре неколико дана и руски министар председник Столипин попео у зрак. И покушај је ванредно успешно испао. При јучерашњем покушају Мацијевићевом било је на окупу више хиљада света, и грозна смрт Мацијевићева све је љуто потресла

Доскочио.

За време владе Људевита XV. у Француској је јако ушао био у моду кабриолет (једна врста кочија.) И „бон тон“ је захтевао да свака дама сама тера своја кола. И нарочито да су се због тога сваки час дешавали несретни случајеви, јер лепе ручице нису за све веште и подобне. Сваког часа је неко био прегажен или се кабриолет изврнуо и т. д. Краљу је то већ било досадило, дозове свог министра полиције и наложи му, да предузме мере те заштити живот и здравље грађана. И краљ је дао министру на жељу овога одрешене руке, ако узможе извести, да несретни случајеви по све престану. Сутра дан је изишла краљевска наредба, да ниједна дама испод 30 година не сме управљати кабриолетом. У Паризу се одједном не могоше видети више ниједан кабриолет, да женска њиме управља, јер ни једна Париркиња није хтела да се зна да има 30 година.

Докле доводи женска сујета.

Познато је, како се често дешава, да сујета код многе женске не познаје границе. Руска царица Јелисавета (последња Романова 1741. до 1762. године) необично је била сујетна. Издала је била најстрожију наредбу, да ниједна дворска дама не сме се појавити у сличној одећи, коју би обукла царица, и да не сме имати сличну фризуру њој, ни сличан накит у коси. То је била необично тешка ствар извести је. Прво, што царица из сујете никад није рекла, какову ће фризуру имати ког дана, и какав накит у глави. Друго, што је царица у својој претераној сујети, како се тврди, имала преко 20 хиљада разних тоалета. И тако се догађало, да је која дама имала сличну хаљину њој, фризуру или накит. Казнена така врло је рђаво прошла. Приликом једног дворског бала, једна лепотица дошла је на ту несретну мисао, да своју главу украси једном ружом. На њену грдну несрећу, појави се царица на балу такођер са ружом у глави. Несретна лепотица одмах је морала клечи пред царицом, ова је дала донети маказе, и одсекла је не само ружу, већ и сву скоро дивну косу лепотице. Осим тога је царица у повређеној својој сујети несретној лепотици пред свима опалила и два шамара, и затим опет наставила игру. ©

Лечничко знање у Црнаца.

Један енглески лечник који је учествовао у јужно афричком рату, прича о вештини лечења код Црнаца овај случај, који је својим очима видео. Кроз тело једног Црнца просвирала је пушчана кугла, продрла је између 6 и 7 ребра на десној страни, а на левој стражњој страни изишла, пробивши цигерицу. Црнац је још једно парче трчао, а за тим се стропоштао. Суграђани га подигоше, натоварише на једна кола и вукоше тако пет километара, док га не донесоше код једног лечника свог племена. Овај одмах употреби своје стручно знање и умење при лечењу рана. Тањи крај од кравијег рога на коме је направљен отвор, турио је у отвор ране, а кроз другу страну рога дувао је, упев се из петиних жила. Тиме је црначки лечник истеривао нечист из ране, кроз други отвор ране. Пошто је тај први посао обавио, узео је кравље балегe и њоме залепио и један и други отвор ране. Тиме је операција била готова. Четири дана после тога походио је рањеног Црна један енглески лечник. Здравствено стање рањениково било је доста добро, имао је само протисли у цигерици, али температура била је нормална. Енглески лекар уклонио је балегу са отвора ране и метнуо завој. Два дана после тога почела рана да се гнoји, и наравно то је приписано у грех магарећем лечењу европског лечника. При свем том се рањени Црнац после четир дана толико опоравио, да је могао напустити постељу. Да ли је помогло лечење и знање црначког лечника или енглеског, о томе као да није био на чисто ни енглески лечник, али су Црнци били на чисто, јер су енглеског лечника прогласили највећом незналицом. Овај пример и опет потврђује да Црнци јако умеју да одоле телесним ранама, и док би Европејац овима подлегао, и поред најбоље неге и стручног лечења, Црнац их и без тога лако преболи. ©

ју златну укосницу. Када сте певали на обали, очарали сте ме. Када сте ми бацили укосницу и она је некако потавнила. Жеља ваша да ме златом обманете, бола ме је као игла. Да је отац видео укосницу, проклео би вас. Али ја сам вас спасла, стала сам ногом на укосницу.

Воси хтеде да се пошали са женом.

— А гле ја сам те преварио, — рече — ја сам се већ одавна оженио врло угледном Китајком. Ти ћеш бити само моја наложница. Унрео се уплашила и није могла ни речи рећи.

— Је ли то истина? — прошапта.

— Да! — брзо потврди Воси.

Унрео не рече ништа, у лицу је побледела. Наједном дивље скочи и баци се у реку.

Воси скочи да је ухвати. Помогоше му и други рибари, али све беше узаман.

Ноћ беше врло тамна и тешко беше наћи тело утопљенице у таком мраку.

Воси је био у очајању. Сада се више није радовао својој глупој шали.

— „Шта ћу рећи, оцу Унрео — мислио је тужан — када ми у дом дође?“

И Воси реши се да не иде дома, него пође у госте једноме рођаку.

Када га је туга замало минула, пође кући. На путу стиже га бура са кишом. Да би се склонио од непогоде, Воси пође у једну рибарску колибу крај реке. На врати колибе некаква старица забављала се са детенцетом. Дете беше лепо и Воси га узе у руке да се игра с њиме.

Киша стаде. Воси хтеле дете предати старици. Али шта је то? Дете неће да иде. Воси силом даде дете старици. Дете заплаче гласно. На плач детета изађе жена.

То беше Унрео.

Када виде Воси, ражљутила се.

— Ви сте ме преварили — рече она — чије је то дете?

Воси јој одмах исприча своју глупу шалу.

Унрео се врло обрадоваса и заплака од радости.

Овде код рибара, живела је она од онда, када се растала са Воси.

Рибару беше 60 година. Није имао деце и једном је отишао у некакав свети храм да се помоли Буди, да му дарује дете. Враћајући се из храма рибар је спасао утопљеницу Унрео. Довео је у своју колибу и ту оставио

После 10 месеци Унрео је родила сина.

Воси је за све захвалио рибару. Гостио се код рибара неколико дана и радостан враћао се дома са женом и сином. Када се вратио дома, већ га је чекао тамо Кори.

Кори се јако обрадовао унуку.....

Августа 1910. год.

С руског: С. М.

П. н. господину

Сави Марићу

калуђеру

у Рачи.

Досадише ми већ клевете од твоје стране за ове две недеље, како се десио онај случај да је у нашој српској православној цркви написано на пешкиру, којим се покрива св путир, ништа више него „Живила Хрватска“, а ти то бацаш на мене. Нема нико против тога „Живила Хрватска“, дај боже да живи, то је наша домовина. Али тим се хоће скр'ати врат мени, и срамио ме облагати, као што си почео пред народом говорити. Тако што могу само неморалом напуњени људи као што си ти. То је твојим знањем учињено, само да мени нашкодиш. Покушавао си на више начина. Тужио си ме мојој претпостављеној власти, да сам пијаница, пратим се с тамбурашима и да сам неморалан човек. Своју лагу бацаш на другог. Ја неморалан? У чем? Ваљда зато што нисам као ти? Па ти своју битну белегу бацаш на мене, да сам неморалан. А шта ће рећи сви за тебе? Дошао калуђер на парохију, довео „газдарицу“, па и мало онда 6 недеља старо. Питам те, сме ли то бити од калуђера? Зато си и побегао из манастира, јер прост је сзет у селу, па можеш чинити што хоћеш.

Идеш по селу, облагујеш ме да сам ја оно на пешкиру писао. Не лажи; него с фарбом на среду, да се једаред види прави кривац. Изишао би ти с фарбом на среду, али не можеш да се помириш с тим, да си ти писао

Као што верујем да си писао тужбу против мене и да си писао у „Орбобрану“ да се сваки дан опијем и ничем на самосталце, да су хуље и ниткови, исто тако верујем да си ти оно на пешкиру писао или са твојим је знањем писано, а то зато, да мени нашкодиш.

Али тужи, да се види ко је рђа, и онда ће се видети твој карактер и остаћеш клеветник.
Благо народу, док има такових!
У Рачи, 25 септембра (8. окт.) 1910.

Бранко Галовић
учитељ.

Одговорни уредник: Константин Брадварови

Позив на претплату.

1. октобра 1910. године отварамо нову претплату на четврту четврт.

„Застава“ излази двапут дневно, а стаје као и до сад на три месеца 8 круна за све оне, који желе да им се „Застава“ дневно један пут поштом шаље, а на месец дана 2 круне 70 потура. — За оне, који желе, да им се лист шаље два пут дневно поштом стаје 9 круна 75 потура на три месеца.

За Нови Сад стаје „Застава“ кад се два пут дневно шаље лист кући 9 круна на три месеца иначе 8 круна.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и српске народне радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње, а на три месеца 1 круна.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе, лист се никоме не сме давати на вересију.

У Новом Саду, септембра 1910.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Трговина.

Нови Сад, 27. септембра 1910. године.

Пшеница прве квалитете стара — к — п до — к —
Пшеница нова 19 к 40 п до — к — п.
Пшеница средња 18 к 40 п — до к — п.
Пшеница лакша 17 к 80 п до — к — п.
Наполица нова — к. п до — к. — п.
Јечам стари 12 к 20 п. до — к — п.
Зоб нова 15 к 20 п до — к — п.
Кукуруз у зрну 12 к 20 п до — к — п.
Кукуруз у клипу нов 6 к 20 п до — к — п.
Маст 180 к п до — к — п.
Сланина 176 к — п до — к — п.
Сланина пушена 176 к — п до — к — п.

све од 100 кила

✝

Јавна захвала.

Сматрамо за тужну дужност, да се и овом приликом захвалимо свима онима, који су приликом смрти нашег никад незаборављеног покојника

Тоше Рајића

велепоседника, посланика на народно-црквеном сабору и управитеља Банке п. с. и. т.

саучешће нами било усмено било писмено или брзојавно указали, особито топло благодарећи високопречасној г. г. Ђури Страјићу окр. протопрезвитеру великобечкеречком, Миливоју Милићу пароху овдашњем, Радивоју Станижалу, иванђалском, Стевану П. Секулићу овдашњем, Бранку Милошевићу пардањском, Душану Предићу, рудњанском, Бранку Петровићу бега свђурађском као и г. г. учитељима Стевану Мишковићу, Светозару Шајберу, Милану Петковићу, Љубомиру Велићу, који су тужно и свечано опело у цркви обавили и до гроба испратили и тиме нами у немилој тузи нашој утехе дали. Понаособ благодаримо протопоп-песнику г. Ђури Страјићу младом свештенику г. Стевану П. Секулићу и омиљеном посланику г. Мити Клицином који су се својим говорима од драгог нам покојника опростили и нас у жалости утешили.

У Срп. Итебеју, 22. септ. (5. окт.) 1910.

Шпира, Љубомир, Велимир Рајић у име целе родбине.

1382 1—1

SCHOOL OF LANGUAGES.

ШКОЛА ЗА ЈЕЗИКЕ
У НОВОМ САДУ, Фрање Јосифа трг, број 3.
(Вагнерова палата.)

По Берлиц-овој методи

Течаји за енглески, француски, мађарски, немачки и српски језик, засебни течај за одрасле а засебни за децу. **По Берлицовој методи почевши од прве задаће наставници дотичне народности са учеником искључиво само на оном језику говоре, који уче и ученик само тај језик чује.** Уписивања: сваки дан доподне од 10 12 сати у просторијама самога завода (Вагнерова палата).

1349 3—3

Преко целе године отворена.
Преводна канцеларија.

Помодно-галантериска трговина
Јована Димитријевића
У ВРШЦУ

треба једног старијег и једног млађег помоћника, који треба да знају сем српског немачки и мађарски језик. Ступити могу одмах или до 15. октобра. 1298 6-6

Помоћника

тражим мануфактурне струке, окретног продавца, који треба да је немачком, мађарском и српском језику вичан.

Dézsa Márk
Kétfel.

1950 3—3

Велику споредну зараду

могу постићи сви они, наиме (господа и госпође) који имају везе и приступа у бољим друштвеним круговима, у месту. Кад би се примили аквизитерства, за осигурање на живот код једног врло солидног друштва, за случај успешног деловања у том послу, могла би се и фикс плата получити.

За адресу упитати администрацију „Заставе“.

1 80 5 12

Грађевински и инжињерски биро
Браће Матића
инжињера и градитеља
у НОВОМ САДУ, Верешмартијева ул. бр. 12.

Примамо израду скица и нацрта, приближних и детаљних прорачуна за зградњу сваковрсних зграда (кућа за становање, школа, цркава и т. д.), те за преоправку старих. Израђујемо приближне и детаљне пројекте за градска инжињерска уређења, као: регулаторне основе, канализације, водоводе и т. д. Подузимамо извођење свих горњих послова. Пројекте за градњу, које смо подузели, израђујемо бесплатно, иначе наплаћујемо их по ценама удружења мађарских инжињера и архитеката или по погодби.

1178 6—6

Felhivás.

Az első szerb fogyasztási egyesület mint szövetkezet Szenttamáson.

Felszámolása az ujvidéki kir. Törvényszék 15939 p. 910 szú végzésével a kereskedelmi czégjegyzékbe bevezettetvén, a keresk. törvény 249 § a értelmében felhivatnak az összes hitelezők, hogy ezen hirdetmény harmadszori közzétételétől hat hónap alatt követeléseiket a szövetkezet ellen a törvényes következmények terhe alatt érvényesitsék.

Szenttamáson 1910. évi october hó 6 ikán.

Az első szerb fogyasztási egyesület
mint szövetkezet Szenttamáson.

1368 3 3

ТРГОВИНА ШПЕЦЕРАЈА, МАТЕРИЈАЛА И ПАМУК
Максима Станишића
у Вуковару
потребује једног солидног
ПОМОЋНИКА,
који може одмах ступити или по погодби.

1354 3—3

КУЋУ (hochparter)

у селу **Јазку**, на најживљем месту, за трговину (у којој се од увек трговина налази), ПРОДАЈЕМ

Милан Јанковић
члан фирме Лукић и Јанковић
у Митровици.

1374 2—3

БЕРМЕТА!!!

Част ми је потрошиоцима бермета овим на знање ставити, и то који желе исти од мене купити да ми количину своје потребе унапред означе, тако, да би могао сразмерно исти спремити, и поручбинама на време удовољити. Даље јавим на знање да имам **вина, нова, стара, бела, црна, шилера**, по умереној цени, као и **сремске старе и нове** **ШЉИВОВИЦЕ** и комовице, сваке висине печене.

Петар Костић
Срем. Карловци.

1351 3—0

„ЕСЕНЦИЈА КАЛИСУЛФОГВАЈАКОЛ“.

Од многих лечника препоручено средство за лечење дишућих органа. Са успехом лечи плућне болести, катар, туберкулозу, (сушицу) и шкрофуле; ствара апетит, утиша ва кашаљ, отклања грозницу и ноћно знојење; поправља уопште телесну снагу и болесника приметно опоравља

Цена је флаши 2 круне.

Пазите на заштитну марку „замишљеног старца“.

Добије се у апотеци

Ст. Поповића, апотекара
Nagyteremia Torontal m

1767 1—

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.